

Advies over de uitleg van art. 4.11 lid 3 CAO Ambulancezorg 2020-2021

Bij mail van 15 december 2020 heeft de programmamanager van Ambulancezorg Nederland (AZN), mij gevraagd een advies te geven in het geschil tussen enerzijds AZN en anderzijds de vakbonden, over de uitleg van het bepaalde in art. 4.11 lid 3 cao Ambulancezorg 2020-2021 (verder; cao). Naast het mailbericht, waarin het geschil is verwoord, is mij een pdf-document toegezonden met als titel: "Mailwisseling mbt uitloop", en een visie van de vakbonden, verwoord door de heren De Beurs (FNV) en Dons (CNV).

Het geschil:

De aanhef van art. 4.11 luidt: "overwerktoeslag".

Art. 4.11 lid 3 van de cao luidt (voor zover van belang):

"Naast de tijd bedoeld in lid 2 wordt een geldelijke beloning van 75% van het uurloon toegekend indien het overwerk in de vorm van een extra dienst plaats vindt. Indien overwerk wordt veroorzaakt door een uitloop van een dienst bedraagt de geldelijke beloning 50% van het uurloon. Met uitloop van een dienst wordt bedoeld de overschrijding van de ingeroosterde uren op een dag doordat een rit door de rijdende dienst moet worden afgerond. (..)"

Partijen zijn verdeeld over het antwoord op de vraag welk percentage de toeslag bedraagt waarop de werknemer recht heeft als zijn extra dienst uitloopt. Naar het oordeel van de bonden bedraagt dat percentage 75, naar het oordeel van AZN 50.

Heel kort samengevat onderbouwen de bonden hun standpunt door er op te wijzen dat een dienst die 75% toeslag oplevert, tijdens een uitloop niet minder gewaardeerd behoort te worden. De bonden menen dat het deel van de bepaling dat de uitloop betreft geen betrekking heeft op een extra dienst.

AZN betoogt dat de bedoeling van de regeling was om een tarief voor overwerk te hanteren. Daarbij wijst AZN er op dat werknemers die in deeltijd werken wel 50% over de uitlooppuren ontvangen, hetgeen, als voltijders bij de uitloop van een extra dienst 75% zouden ontvangen, een onterecht onderscheid oplevert, en AZN wijst er op dat het begrip uitloop ook van toepassing is op de extra diensten, zodat gelet op de tekst van de cao de uitloop van de extra dienst niet anders dan als uitlopen van andere diensten dient te worden beloond. Tenslotte wijst AZN er op dat haar uitleg steeds als standaard is gehanteerd.

Beoordeling:

Een cao dient volgens de vaste rechtspraak van de Hoge Raad als volgt te worden uitgelegd, waarbij ik de weergave van A-G de Bock in haar conclusie van 25 oktober 2019 (ECLI:NL:PHR:2019:1082) citeer:

"- in beginsel zijn de bewoordingen van de bepaling, gelezen in het licht van de gehele tekst van de CAO, van doorslaggevende betekenis.

- bij de uitleg zijn alle omstandigheden van het geval van beslissende betekenis.
- niet kenbare bedoelingen van de CAO-partijen spelen geen rol;
- het gaat om de betekenis die volgens objectieve maatstaven uit de CAO en de toelichting volgt;
- daarbij mag worden gelet op elders in de CAO gebruikte formuleringen;
- daarbij mag eveneens worden gelet op de aannemelijkheid van de rechtsgevolgen, waartoe de op zichzelf mogelijke tekstinterpretaties zouden leiden;
- van groot belang is de taalkundige betekenis die de bewoordingen, gelezen in de context van het geschrift in zijn geheel, in het maatschappelijk verkeer normaal gesproken hebben.”

Als ik bovenstaande toetsingselementen toepas op het onderhavige geschil kom ik tot de volgende overwegingen:

In de tekst van art. 4.11 lid 3 cao is sprake van twee soorten diensten en dus ook van twee soorten overwerk: in de eerste zin is sprake van ‘een extra dienst’ en in de tweede zin is sprake van ‘een dienst’. In de eerste zin is sprake van ‘overwerk in de vorm van een extra dienst’, in de tweede zin is sprake van ‘overwerk (dat) wordt veroorzaakt door de uitloop van een dienst’. De 50% regeling heeft volgens de tekst van de tweede zin betrekking op overwerk verricht bij ‘een dienst’ maar niet op overwerk bij ‘een extra dienst’. Taalkundig spreekt de uitleg van de bonden daarom het meest aan.

Een andere uitleg zou ook onlogisch zijn, want een extra dienst wordt al met 75% toeslag vergoed. Ik neem aan dat een extra dienst als minder belastend voor (en door) de werknemer wordt ervaren dan de uitloop van een extra dienst. De uitleg dat een extra dienst in de uitloop dan een toeslag van 50% zou opleveren, en de extra dienst een toeslag van 75%, lijkt ook niet aannemelijk.

De uitleg dat een extra dienst en de uitloop daarvan een toeslag van 75% oplevert en de uitloop van een (gewone) dienst 50%, lijkt mij daarom de juiste. Die uitleg past ook bij de gedachte dat de toeslagen zoveel mogelijk op een lijn gebracht zouden moeten worden omdat in deze uitleg sprake is van twee smaken: of een extra dienst (met uitloop) met een toeslag van 75% of een uitloop van een (gewone) dienst met een toeslag van 50%. De uitleg van AZN zou leiden tot een dienst met een toeslag van 75% die in de uitloop verandert naar een dienst met een toeslag van 50%.

Het argument dat deze uitleg zou leiden tot een verschil in behandeling tussen werknemers die deeltijd werken en werknemers die voltijds werken, kan ik niet goed plaatsen. Voor zover ik kan overzien leidt het bepaalde in art. 4.11 lid 1 cao, dat pas van overwerk sprake is als de voltijd arbeidsduur wordt overschreden, tot die ongelijke behandeling. Of die ongelijke behandeling voor werknemers die minder dan voltijd arbeidsduur werken nu 50% of 75% van het loon bedraagt, maakt voor het aannemen van ongelijke behandeling niet uit. Enig argument ten faveure van de uitleg die AZN voorstaat heb ik in dit argument of de gelijke behandeling in het algemeen niet kunnen vinden.

Dat AZN haar uitleg steeds als de juiste heeft gecommuniceerd, kan haar bij de uitleg van de cao niet helpen. Niet gesteld of gebleken is dat de bonden die uitleg eerder onderschreven, nog los van het antwoord op de vraag of aan de uitleg van partijen bij de uitleg van een caobepaling doorslaggevende betekenis toekomt.

Ik concludeer dat art. 4.11 lid 3 cao zo moet worden uitgelegd dat een werknemer in de uitloop van een extra dienst recht heeft op een toeslag van 75%.

Bussum, 25 januari 2021.

Prof dr E. Verhulp